

עין משפט
גור מצוה

ט:

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

מסורת הש"ס

(א) [חופסי דמיסה פ"ה],
(ב) [ג'יל ואלסל] (ג) [לקמן
ק"ו] (ד) [מנהל ל"ד,
ה] [אברהם] (ו) [ב"ר ט"ו],
(ז) [מנעית כ"ט] [ומנעית ק"ח],
(ח) [א"י כ"ט], (ט) [א"י כ"ט]
[רש"י] (י) [מג'יל מחיבה,
רש"י].

הגרות הב"ח

(ב) [ג' י"ט גדול שאלתי],
[ג' ע"ו לקמן דף ק"ח ע"ב].

מוסף רש"י

שניה הקים משכן.
דכתיב (שמות ט) ויהי כשנה
השנייה בחדש השלישי וכו'
[בב"ב ט"ז].

ח א ב ג מ"י ס"ח מהלכות
אשירי כילה הלכתי י'
ופי"ח שם ט"ו ופי"ח מה'
יעם הלכתי כן מנה ללחן ז'
עוסק אה"ב פ"ו ו ספ"ו
ו ט"ו קמו ספ"ו פ"ה.

תורה אור השלם

1. וישלח דוד וירדש
לאשרה ויאמר הלאו זאת
בת שבע בת אליעזר
אשת אוריה החתי?
שמואל ב י"א ג
2. אליפלט בן אחסבי בן
המזבתי אליעזר בן
אחיתופל הגלגלי.
שמואל ב כג ל"ד
3. וישלח ביד נתן הנביא
ויקרא את שמו ירדיה
בעבור י'.
שמואל ב י"א ג
4. ויהי לשנתים ימים
ויהיו גוזים לאבשלום
בבעל חצור אשר עם
אפרים ויקרא אבשלום
לכל בני המלך.
שמואל ב י"ג כג
5. ואבשלום קרך ויקר
גשור ויהי שם שלש
שנים: שמואל ב י"ג לה
6. וישב אבשלום
בירושלים שנתים ימים
ופני המלך לא ראה:
שמואל ב י"ד כח
7. ויהי מקץ ארבעים
שנה ויאמר אבשלום אל
המלך אלכה נא ואשלם
את נדרי אשר נדרתי לך
בחרב: שמואל ב טו ז'
8. ואחיתופל ראה כי לא
נעשתה עצתו ויחבש את
החמור וקם ויקר אל
ביתו אל עירו וישב
ביתו ויחנק ויחנק ויחנק
בקבר אביו.
שמואל ב י"ז כג
9. ואקם אלהים תורדם
לבאר שחת אנשי ימים
ומרקם לא יחננו ימיהם
ואני אבטח בך.
תהלים נה כ"ד
10. ואלה תולדות תרח
תרח הוליד את אברם
את נחור ואת נתן ואת
הוליד את לוטי:
בראשית י"א כ"ו
11. ויקח אברם ונתן
להם נשים שם אשת
אברם שרי ושם אשת
נתן מלקה בת נתן אבי
מלקה ואבי יסכה:
בראשית י"א כ"ט
12. ויאמר אלהים אל
אברם אל ידע בעיניך
כל אשר תעל אלקיך כל
אשר תאמר אלקיך שרה
שמע בקולי כי ברחק
יקרא לך וכו':
בראשית י"א כ"ג
13. ויפל אברם על
פניו ויחנק ויאמר כלבו
הלכן מאה שנה יולד
ואם שרה הבת חשיתם
שנה תלד:
בראשית י"ז י"ז
14. ויהי נח בן חמש
מאות שנה ויולד נח את
שם את חם ואת יפת:
בראשית ה' ל"ב
15. ונח בן שש מאות
שנה והמבול היה מים
על הארץ: בראשית י"ו
16. אלה תולדות שם שם
בן מאה שנה ויולד את
אברם שנתים אחר
המבול: בראשית י"א
17. ולשם ילד נח דוד
אבי כל בני עבר אחר יפת
הגדול: בראשית י"א
18. ובצאלל בן אורי בן
חור לשנה וינדה עשה
את כל אשר עשה ואת
משת: שמות ל"ח כ"ב
19. והמת עובדך ויקח
לו כלב את אפרת ותלד
לו את חור: דברי הימים א ב י"ט
20. ויבאו כל החכמים העשים את כל מלאכת הקדש איש איש ממלאכתו אשר הפנה עיניהם: שמות ל"ד י'
21. בן ארבעים שנה אנכי בשלח משה עבד יי אתי מקדש ברנע
לרגל את הארץ ואנכי דבר כאשר עם לבבי ועתה הנה התנה יי אותי כאשר דבר זה ארבעים וחמש שנה מאז דבר יי את דברך הנה אל משה אשר הלך ישראל במדבר ועתה הנה אנכי היום בן
חמש ושמנים שנה: יחזקאל י"ד י'.

ולמאי דילמא איילוני. ממלא וממלאו קדושי קדושי עמו: דאדעסא דכתיב לא קדיש. ולאו אשת איש היא: קרבן. ובסוגג דלואני
במר רובא אכל מקטל לא קטלינא משום רובא: ככא עליה אביה. קאמר דמיונא לכו משום אישות אלף משום קורבא: וסא אחד מכל
עריס קפני. דמשמע אפילו הנך דלמו לה למינה משום קדושין כגון חמיה ומורה או כל אדם משום אשת איש: אלא. לית עפ"ן דהחיה
ללא ילף מינה דניול בקטלא במר רובא אוקמא הכי: סכא כמאי עסקין דקבלה. בעלה עליה דאפי' ממלא איילונא חפץ הוא כה
וקדושי קדושין: המסוללה. לשון
פרישות: וספרה כה. איכא למ"ד
(יבמות דף נ"ה): הערלה זו נסיקה
ואיכא למ"ד זו הכנסת עטרה: פסלס
מן סכסוכה. ומסויא לה יולד הערלה
כגמר ביאה דאמר' בגמ' דיבמות
(דף נ"ד). ובפרקין לעיל (דף נ"ה).
ומיהו מינה לא מחייבין כגון שלא
המרו כהן: וכו' מפשיין. דאמר' רבי
לקמן דקטן לאו בר ביאה הוא:
מדורות הראשונים. שהיו מולדין בני
שמונה שנה כדילפינן לקמן: אי נימא
מדכתיב בן שבע כה אליעזר ואליעזר
בן אחיתופל וכתיב בלדס שלמה כה
ויקרא אה שמו ירדיה וסמך ליה
ויחי לשנתיים ימים אחר לידו הרג
אבשלום אה ממנו וברא גשור וישב
שם שלש שנים. הכי חמש שנים
לשלמה וכשכז מגשור שפייס יואב
את דוד ע"י התקועות להשיבו יבן
ירושלים שנתים ואח"כ מרד דכתיב
במריה ויהי מקץ ארבעים שנה והיו
ארבעים שנה נקט ליה למנין שאלו
מלך דאמרין כהמורה (דף י"ז): שהלך
ומרד וכאזוהי פרק נחנק אחיתופל
דכתיב ואחיתופל ראה כי לא נעשמה
עצמו ויזו אל ביתו ויחנק הרי שלמה
בן שבע שנים: הני ימיו של אדם
שלושים וחמש דכתיב (תהלים ז') ימי
שנותינו כהם שעשים שנה: פסו להו
עשרין ושי. לאחיתופל כשגולד שלמה
וזמך כ"ו שנים נולדו שלשה דורות
אליעזר ובה שבע ושלמה: דל פריסי
שנין דספא עבורי. כלומר פחות
ממ' חדשים אף שהות לעובר ז' חדשים
להריון וחדש ימינו נדות וטערה:
אשכח דכל חד מה כמני אוליד.
אחיתופל הוליד אליעזר לח' שנה וח'
חדשים ואליעזר הוליד בת שבע לח'
שנה וח' חדשים ובה שבע לח' שנה
וח' חדשים ללדתו של שלמה הרי
כ"ו שנים: דאפסא בריא היא.
אשה דרבה להיות בריאה וממרת
להרעי: ודעי. על כתיב דאשה
ממרת דהא הוה לה לנת שבע
ולד מקמי שלמה אזוה הולד שמת
לדוד שגולד ראשון דכתיב ביה (ש"ס י"ז)
ובאשר מל הילד קמת ומאלל לח':
אברהם גדול מנחור שנה. מדקא
חשיב ליה קרא ברישא: וכתיב ויקח
אברהם ונחור להם נשים שם אהם
אברהם שרי ושם אשה נחור מלכה
כה כהן אבי מלכה ואבי יסכה.
אלמא יסכה בת הכן. יסכה זו שרה:
דילמא ווער דאפי' הוה. והכן הוה
דקשיש מיניה: ויהי נח בן חמש
מאות שנה. לאחר שהיה בן חמש מאות
שנה הוליד את שלשן: שם בן מאה שנה
ויולד אה ארבעשן שנים אחר המבול:
בר מאה ופרסין הוה. והואל הוא גדול
מכולן נמלא שגולד בחמש מאות שנה לנת
וכשידד המבול היה בן מאה שנה אלא
שמע מינה קטן מכולן הוה ונחמש מאות
והיו שנים לנחיה אחיה ולדן חממתן
שהכל

לא קדיש אלא לאו דאמרין יול בתר רובא
ורוב נשים לאו איילונית ניהו לא מאי חיוב
עליה דקתני קרבן והא מומתין על ידה
קתני בבא עליה אביה והא אם בא עליה
אחד מכל העריות קתני אלא הכא כמאי
עסקין דקבלה עילויה ח"ר ה' המסוללת
בבנה קמן והערה בה בית שמאי אומרים
פסלה מן הכהונה ובית הלל "מכשירין אמר
רבי חייה בריה דרבה בר נחמני אמר רב
חסדא ואמרי לה אמר רב חסדא אמר ועירי
הכל מודים כבן תשע שנים ויום אחד
שיבאתו ביאה פחות מבן שמונה שאין ביאתו
ביאה לא נחלקו אלא כבן שמונה דב"ש
סברי גמרינן מדורות הראשונים ובית הלל
סברי ילא גמרינן מדורות הראשונים ודורות
הראשונים מנלן דאוליד אימיא מדכתיב י הלא זאת בת שבע בת אליעזר
אשת אוריה החתי וכתיב (ו)אליעזר בן אחיתופל הגלגלי וכתיב וישלח ביד
נתן הנביא ויקרא את שמו ירדיה בעבור (כ) ה' (אברהם) וכתיב י יהיו
לשנתיים ימים ויהיו גוזים אבשלום וכתיב ואבשלום ברח וילך גשורה
ויהי שם שלש שנים וכתיב י וישב אבשלום בירושלים שנתים ימים ופני המלך
לא ראה וכתיב י יהיו מקץ ארבעים שנה ויאמר אבשלום אל המלך אלכה נא
(ואשלמה) את נדרי אשר נדרתי לך' ובחבורו וכתוב י ואחיתופל ראה כי לא
נעשתה עצתו ויחבש את החמור ויקם וילך אל ביתו (ו)אל עירו ויצו אל ביתו
ויחנק וכתיב י אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם י ותניא כל שנותיו של דואג
אינו אלא שלשים וארבע ושל אחיתופל אינו אלא שלשים ושלש כמה הויה
להו תלתין ותלת דל שבע דהוה שלמה פש להו עשרים ושית דל תרתי שני
לתלתא עבורי אשתכח דכל חד וחד בתמני אוליד כמאי דלמא תרוייהו בתשע
אוליד ובה שבע אולידא בשית משום דאחיתופל בריא תודע דהא הוה לה ולד
מעיקרא אלא מהכא י אלה תולדות תרח תרח הוליד את אברהם את נחור
ואת אברהם גדול מנחור שנה ונחור גדול מהרן שנה נמצא אברהם גדול
שתי שנים מהרן וכתיב י ויקח אברהם ונחור להם נשים וגו' ויאמר רבי יצחק
יסכה זו שרה ולמה נקרא שמה יסכה שמוכה ברוח הקדש והיינו דכתיב י כל
אשר תאמר אלקיך שרה שמוע בקולה דבר אחר יסכה שהכל סכים ביופיה
וכתיב י ויפל י על פניו ויצחק ויאמר כלבו וגו' כמה קשיש אברהם משרה עשר
שנין וקשיש מאבהו תרתין שנין אשתכח כי אולדה הן לשרה בתמני
אולידה כמאי דלמא אברהם וזמא דאחיה הוה י ודרך חכמתן קא חשיב להו
תודע דקא חשיב להו קרא דרך חכמתן דכתיב י ויהי נח בן חמש מאות
שנה ויולד נח את שם את חם ואת יפת שם גדול מתם שנה וחם גדול
מיפת שנה נמצא שם גדול מיפת שתי שנים וכתיב י ונח בן שש מאות שנה
והמבול היה מים על הארץ וכתיב י (ו)אלה תולדות שם שם בן מאה שנה
ויולד את ארפכשד שנתים אחר המבול בן מאה שנה בר מאה ותרתין
שנין הוה אלא דרך חכמתן קא חשיב להו הכא נמי דרך חכמתן קא חשיב
להו אמר רב כהנא אמריתה לשמעתא קמיה דרב זבד מנהרדעא
אמר לי אתון מהכא מתניתו ואנן מהכא מתנינן לה י ולשם יולד גם הוא אבי
כל בני עבר אחי יפת הגדול יפת ה' הגדול שבאחיו הוה אלא מנלן מהכא
י ובצאלל בן אורי בן חור למטה יהודה וכתיב י ותמת עוובה (אשת כלב) ויקח
לו כלב את אפרת ותלד לו את חור וכי עבד בצאלל משכן בר כמה הוה בר
תליסר דכתיב י איש איש ממלאכתו אשר המה עושים י ותניא שנה ראשונה
עשה משה משכן שניה הקים משכן ושלח מרגלים וכתיב י בן ארבעים שנה
אנכי בשלח משה עבד ה' וגו' ועתה הנה אנכי היום בן חמש ושמנים שנה כמה
הויה אהו ארבעין דל ארביסר דהוה בצאלל פשא להו עשרים ושית דל
תרתי שני דתלתא עיבורי אשתכח דכל חד וחד בתמני אוליד: בן ולא בת:
תניא אמר רבי שמעון ברין הוא שתהא בת ראויה להיות כבן סורר ומורה
שהכל

חשיב להו: וממס עוובה ויקח לו כלב אה אפרס ותלד לו אה חור. אלמא חור כהן כהן היה בן י"ד שנה וכתיב ביה דור שלישי לו: וכי עבד משכן
סיה בן י"ג. דקרי ליה איש אה ממלאכתו וכשנשלמו המרגלים בשנה השנית כבר היה בן י"ד שנה וכתיב ביה דור שלישי לו: וכי עבד משכן
שהכל

20. ויבאו כל החכמים העשים את כל מלאכת הקדש איש איש ממלאכתו אשר הפנה עיניהם: שמות ל"ד י'
21. בן ארבעים שנה אנכי בשלח משה עבד יי אתי מקדש ברנע לרגל את הארץ ואנכי דבר כאשר עם לבבי ועתה הנה התנה יי אותי כאשר דבר זה ארבעים וחמש שנה מאז דבר יי את דברך הנה אל משה אשר הלך ישראל במדבר ועתה הנה אנכי היום בן חמש ושמנים שנה: יחזקאל י"ד י'.